

De opstand van de gevels – de opera

THOMAS VERSTRAETEN
I.S.M. HELENA CASELLA
EN WOUTER DELTOUR

Fictie en werkelijkheid: de opera

Pieter T'Jonck
Gezien op 31 oktober 2026
NTGent, Gent

Op 12 oktober liet Thomas Verstraeten twee gevels in Gent voor een dag van plaats wisselen. Twee perfecte replica's dan toch, een topprestatie van het decoratelier van Opera Ballet Vlaanderen. Die spectaculaire 'opstand van de gevels' agendeerde op een feestelijke manier de vraag waar het 'echte' Gent ligt: in het historische, vandaag vooral toeristisch-commerciële centrum, of aan de Brugse Poort, een volkse wijk. Die actie krijgt nu een even spectaculair vervolg in 'De opstand van de gevels – de opera'.

02 NOVEMBER 2026

Aanvankelijk doet niets vermoeden dat we een opera zullen meemaken. Hoogstens een concertante versie ervan. Een heel orkest neemt immers plaats vooraan op het podium, op de treden waar al twee harpen, een harmonium, pauken en trommels wachten. De muzikanten zijn formeel in het zwart gekleed, zoals het een echt symfonieorkest betaamt. Toch valt meteen op dat het orkest nogal wat onconventionele instrumenten telt zoals twee elektrische gitaren, een oosters strijkinstrument, een draailier en een doedelzak. Enkele laptops verraden dat elektronica hier ook een rol zal spelen.

Joyeus divers

Eens de man aan het harmonium als orkestmeester de instrumenten gelijk gestemd heeft (of toch doet alsof) maken dirigenten en componisten Wouter Deltour en Helena Casella hun opwachting in rokkostuum. Casella verdwijnt meteen naar achter, waar ze de zangers vervoegt, terwijl Deltour met heftige gebaren het orkest aanvuurt. Het begint met kopers, er volgen strijkers, maar daarna barst het vertrouwde klankenpalet open in een enorme, joyeuze diversiteit van klanken en kleuren. Erg precies klinkt het niet. Daarvoor zwaait Deltour ook een beetje al te wild en ongericht met zijn armen. Aan speelplezier is hier echter duidelijk geen gebrek.

Het orkest dat we hier zien is dan ook geen professioneel orkest, maar een gelegenheidsensemble van vrijwilligers en professionele muzikanten van werkelijk alle leeftijden. Ze gingen in op een open oproep om mee na te denken over een manier om de stad en haar gevels te verklanken. Het programma laat enkele van die muzikanten aan het woord: mensen die soms al lang hun instrument niet meer aanraakten, maar er nu plots weer zin in kregen. 'De opstand van de gevels' is daardoor alleen al een klein wonder: Deltour en Casella wisten een meeslepende, feestelijke partituur te destilleren uit al wat de muzikanten aanbrachten.

Een onverbloemde lofzang op Gent, hoezeer het toneelbeeld ook suggereert dat dit 'Gallisch dorpje' heel wat sociale spanningen kent.

Deze concertante opera krijgt een heel andere wending als het zwarte gordijn achter de muzikanten opgaat. Achter hen verschijnen in de verte de twee gevels die eerder van plaats wisselden. Links de grijs gecementeerde, verweerde gevel van het Fonteineplein aan de Brugse Poort, rechts een pijnlijk *proper* gerestaureerde neogotische gevel aan de vrijdagmarkt. Links een Palestijnse vlag en het opschrift «Remplacer le capitalisme par une bonne sieste», links een prijslijst van *lattes*. Links een aftands rood autootje, rechts een terrasje. Veel duidelijker kan het niet. Ondertussen lees je op een schermpje hoog boven het podium hoe allerlei mensen Gent ervaren. Het is een onverbloemde lofzang op de stad, hoezeer het toneelbeeld ook suggereert dat het 'Gallisch dorpje' dat Gent wil zijn heel wat sociale spanningen kent.

De stad van de stroppendragers

Fluks verlaten de leden van het concert nu hun plaats op de estrade vooraan om een rol op te nemen in een evocatie van het stadsleven in al zijn variëteit. Ze verwisselen het stemmige zwart voor gewone kledij, al blijft er ook dan genoeg volk op het podium zingen of musiceren. Links probeert een man een matras in het piepkleine autootje te duwen, rechts verzamelt zich een hoop toeristen die te horen krijgen dat de historische gevel die ze zien lang niet zo oud is als het lijkt. Alweer: de spanning tussen het leven zoals het is en de Disney versie van 'een bruisend Gent' die toeristen opgelepeld krijgen (waarom steden tegenwoordig altijd 'bruisen', het is me een raadsel).

De vertolking van 'Karel V' past het helemaal in het soort geschiedvervalsing waar de 19e eeuw in uitblonk.

Het is een opstapje naar een verrassende wending in de voorstelling. In een oogwenk slagen alle muzikanten-acteurs erin om zich te verkleden als zestiende-eeuwse Gentenaars die zich verzetten tegen de oorlogsbelasting van Karel V. De makers inspireerden zich hiervoor op de opera 'Karel V' (1857) van Karel Miry, op een libretto van Hippoliet Van Peene over de straf die Gentenaars opgelegd kregen van de keizer: ze moesten met een strop om de hals door de stad lopen. Het werd een geuzennaam: de Gentenaars noemen zichzelf nog steeds 'stroppendragers'.

Geen idee of deze opera nog ooit opgevoerd wordt, maar het is zeker geen toeval dat Verstraeten, Casella en Deltour uitkwamen bij deze toondichter van

‘De Vlaamse Leeuw’. Zoals het werk hier voorgesteld wordt, met plechtige *tableaux vivants* van een verbolgen keizer tussen de opstandige stedelingen (met een intrige over een gifbeker, als ik goed kon volgen) past het helemaal in het soort geschiedvervalsing waar de 19e eeuw in uitblonk. Elke leugen was goed als het maar bijdroeg aan de natievorming. Daar zijn we vandaag, maar dan soms met heel andere (toeristische) oogmerken, nog steeds niet overheen, hoe meewarig we ook doen over die naïeve 19e-eeuwers. Hoe dan ook: het is kostelijk om te zien.

De achterkant van de schone schijn

Maar daar wil de voorstelling niet langer bij stilstaan. Waar het de makers om te doen is, is de achterkant van de schone schijn, de echte stad waarvan dit orkest een pars pro toto is. Als een echte ‘coup de théâtre’ keren de gevels in de laatste beweging van deze opera om. Plots zien we de gevels voor wat ze uiteraard zijn, een decor, hoe minutieus ze de werkelijkheid ook voorspiegelen. Niet toevallig zakken er nu ook steeds meer schermpjes uit de toneeltoren naar beneden. Je leest er wat de orkestleden te vertellen hebben over hun motivatie om deel te nemen aan dit avontuur, en via die omweg ook over hun reële leven in deze ‘fiere stad’. Casella neemt nu ook even het dirigentenstokje over van Deltour.

Ook dat is natuurlijk een constructie, een verhaal dat Verstraeten, Casella en Deltour construeerden rond de stad Gent, of de stad als fenomeen *tout court*, maar het sluit ontegensprekelijk veel dichter aan bij wat daar werkelijk ‘speelt’ dan de doorzichtige ideologische verhalen die er sinds jaar en dag de ronde over doen. Dit ensemble ‘bruist’ werkelijk, ondanks – of misschien vooral: dankzij – occasionele valse noten her en der. Het is meer dan een plaatje bij een fictief verhaaltje. Gaat dat zien!